બોચાસણવાસી શ્રી અક્ષરપુરુષોત્તમ સ્વામિનારાયણ સંસ્થા, સત્સંગ શિક્ષણ પરીક્ષા

કુલ ગુણ - ૧૦૦

ઉકેલપત્ર : સત્સંગ પ્રવીણ-૨

(સમય : બપોરે ૨ થી ૫) (રવિવાર, ૨ માર્ચ, ૨૦૦૮)

(વિભાગ - ૧ : કિશોર સત્સંગ પ્રવીણ, સાતમી આવૃત્તિ - જુલાઈ, ૨૦૦૭)

પ્ર.૧ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૯)

☞ **નોંધ : - કોણ કહે છે ૧ ગુણ , કોને કહે છે ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે ૧ ગુણ.**

૧. 'આ પાણીના ઘડામાં આપ પગ બોળો.' (૨૪/૭૩)

જ. રામબાઈ - શ્રીજીમહારાજને

કઠલાલ ગામની ભાગોળેથી પસાર થતા શ્રીજીમહારાજને રામબાઈ નામની બ્રાહ્મણ બાઈએ પોતાના માથેથી બેડું ઉતારી સર્વેને ભાવથી પાણી પીવડાવ્યું અને મહારાજને વિનંતી કરતા આ વિધાન કહે છે.

૨. 'તમારા ગુરુજીને કોઈ વખત આમ થાય છે.' ? (૨૦/૬૨)

જ. શ્રીજીમહારાજ - મહંતના શિષ્યને.

બંગાળના એક ગામના મહંત દ્વારકાની જાત્રાએ જતાં રસ્તામાં લોજ આવ્યા. ત્યાં શ્રીજીમહારાજ ભિક્ષા આપતા હતાં ત્યાં આવ્યા અને મહારાજના દર્શન થતાં જ તેમને સમાધિ થઈ ગઈ. તે વખતે મહારાજ તેમના શિષ્યોને પૂછે છે.

૩. "આનું મહેનતાણું શું આપશો ?" (૧૧/૨૯)

જ. વેશ્યાબાઈ (ગણિકા) - શ્રીજીમહારાજને.

જેતલપુરમાં યજ્ઞ માટે મહારાજ ઘરોઘર દળવા માટે ઘઉં આપતા તેના ઘર પાસે મહારાજ આવ્યા ત્યારે.

પ્ર.૨ નીચે આપેલાં વાક્યોમાંથી કોઈપણ ત્રણ વિષે કારણ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૯)

૧. બે બ્રાહ્મણોએ દ્વારકાની યાત્રા અધવચ્ચેથી અટકાવી દીધી. (૧૭/૫૩)

જ. 'આ દેહે કરીને ભગવાન ભજી લેવાં છે.' એવી દૃઢ ઈચ્છાવાળા કનોજના બે બ્રાહ્મણ જગન્નાથપુરીના મંદિરમાં ગયા. ત્યાં વૈરાગીઓને પરસ્પર યુદ્ધ થતા ઉદાસ થઈને દ્વારકાની જાત્રાએ નીકળ્યા. રસ્તામાં ભુજમાં મહારાજ સદાવ્રત આપતા હતા. જગન્નાથપુરીમાં નીલકંઠ વર્ણીરૂપે જોયેલા મહારાજના દર્શન થયાં. તેમને દર્શનથી અપાર શાંતિ થઈ ગઈ. મહારાજ પાસે દીક્ષાની માગણી કરી. મહારાજે પૂછ્યું શું સમજીને રહેશો ? ત્યારે તેમણે કહ્યું 'અડસઠ તીર્થ તમારાં ચરણમાં સમાયાં છે. તમારી પાસે જ કલ્યાણ છે એવી અમોને પ્રતીતિ થઈ છે. આમ, તેઓએ દ્વારકાની યાત્રા અધવચ્ચે અટકાવી દઈ દીક્ષા લીધી.

૨. શ્રીજીમહારાજ મછિયાવ ફરી પાછા ક્યારેય ન ગયા. (૭/૧૭-૧૮)

જ. મછિયાવ ગામના ફઈબાને તેમના દીકરાની વહુ સાથે અણબનાવ થયો હોવાથી તેને પિયર મોકલી દીધી હતી. વહુના માતા-પિતા સત્સંગી હોવાથી તેમણે શ્રીજીમહારાજને આ બાબતે સમાધાન કરાવવા વિનંતી કરી. શ્રીજીમહારાજ બસો સંતો તથા હરિભક્તો સાથે મછિયાવ જવા નીકળ્યા. રસ્તામાં વહુનું ગામ મેલણા આવતું હોવાથી મહારાજે ત્યાં જઈને વહુને પૂછ્યું કે અમે કહીએ તેમ કરશો ? ત્યારે તેણે પોતાની સાસુ તથા શ્રીજીમહારાજ જેમ રાજી હોય તેમ કરવા વચન આપ્યું. તેથી મહારાજ રાજી થયા ફઈબાએ મછિયાવમાં ખૂબ ભવ્યતાથી મહારાજનું સ્વાગત કર્યું શીરા પુરીની રસોઈ કરાવી હતી. મહારાજને ફઈબા ઘરમાં તેડી લાવ્યાં. દાદર ચડતાં મહારાજને તેમને વહુને તેડાવવાની વાત કરી. ફઈબાએ તેનો તરત જ ઈન્કાર કરી દીધો. મહારાજને પૂર્ણપુરુષોત્તમનારાયણ જાણતા હતાં છતાં સાસુ - વહુના ઝગડામાં તમને સમજ ન પડે તેમ કહી દીધું. શ્રીજીમહારાજને આ હઠ ન ગમી. તેથી છેલ્લે કહ્યું તમે અમારી વાત નહિ માનો તો અમે, સંતો, હરિભક્તો જમ્યા વિના ચાલ્યા જઈશું. ત્યારે ફઈબાએ જણાવ્યું તમે ધણી છો ફાવે તેમ કરો પણ આ વાત નહિ બને. મહારાજ ફઈબાની આવી હઠ જોઈને નારાજ થઈ ગયા અને જમ્યા વિના સંતો સાથે મછિયાવથી ચાલી નીકળ્યા. ફરી પાછા ક્યારેય મછિયાવ ન ગયા

૩. બાબા સાહેબનું કટક ચાર ભક્તોનાં ખેતરમાં જઈ શક્યું નહીં. (૨૨/૬૭)

જ. ભાદરાના આઠ કણબી હરિભક્તો પર મહારાજનો આજ્ઞાપત્ર આવ્યો કે 'આ પત્ર મળતાંની સાથે તમે ગઢપુર આવજો.' તે વખતે ખેતરોમાં પાક તૈયાર થઈ ગયો હતો. લણવાનો જ બાકી હતો. ચાર હરિભક્તોએ પાક લણીને જવાનો વિચાર કર્યો ને બીજા ચાર હરિભક્તો પત્ર મળતાં જ ઊભો મોલ મહારાજના ભરોસે મૂકીને ગઢડા પહોંચી ગયા. મહારાજે તેઓને પંદર દિવસ રોક્યા. હંમેશા થાળની પ્રસાદી આપતા. કથાવાર્તા ને દર્શન-સમાગમનું સુખ લઈ તેઓ ભાદરા આવ્યા. જોયું તો ગામના બધા ખેતરો ઉજ્જડ થઈ ગયા હતાં. રોકાઈ ગયેલાં ચાર હરિભક્તોએ રડતાં રડતાં તેઓને કહ્યું 'તમો ગયા પછી બીજે જ દિવસે બાબા સાહેબનું કટક આવ્યું ને તેમના ઘોડાઓએ ગામનાં બધા ખેતરોમાંથી પાક સાફ કરી નાખ્યો. તમારા ચાર જણનાં ખેતરો અકબંધ છે. કોઈ દાખલ થવા જાય ને વીજળીનો ઝાટકો વાગે છે. ખેતરને કિનારે માણકી ઘોડીના ડાબલા પણ દેખાય છે. તમે આજ્ઞા પાળી તો મહારાજનાં દર્શન પણ થયાં અને પાક પણ સાચવાયો. અમે આજ્ઞા લોપી તો બેય ખોયું.

૪. અંતે શ્રીજીમહારાજે મૂળજી અને કૃષ્ણજીને ભાગવતી દીક્ષા આપી. (૨૯/૮૬)

જ. શ્રીજીમહારાજ માનકૂવામાં કાતર લઈ બેઠા ને ખરેખરા સત્સંગી હોય તેને ત્યાગી થવા માટે બોલાવ્યા. મૂળજી અને કૃષ્ણજીએ

આ વાત જાણી ત્યારે તેઓ મહારાજ પાસે ત્યાગી થવા આવ્યા. મહારાજે સાધુ થવાથી કેવાં દુઃખો આવશે તે વાત કરી અને કહ્યું, તમારા મનને પૂછી જુઓ. બંનેએ કહ્યું કે મન હા પાડે છે. કેડિયાની કસો પણ ફરી ક્યાં પહેરવું છે માટે છોડવાને બદલે તોડી નાંખી. તેમનો આવો ઉત્કૃષ્ટ વૈરાગ્ય જોઈ મહારાજે કહ્યું, તમે પરમહંસ થઈ ગયા માટે અમારી આજ્ઞાથી ગૃહસ્થાશ્રમમાં જાઓ. મહારાજની આજ્ઞા શિરે ચઢાવી ઘરે ગયા. પણ સંસારમાંથી મન ઊઠી ગયું. બંને જણા પાછા ફરીથી ગઢડા ગયા. ત્યાં તો ઘેરથી પાછા બોલાવવાનો પત્ર આવવાથી મહારાજે ઘેર જવાની આજ્ઞા કરી. ઘેર ન જતાં એક શેઠને ત્યાં બાર મહિના કાઢી નાંખ્યા. ઘરનાએ ત્યાગી થવાની રજા ન આપી તો પોતાની ઈન્દ્રિયો કાપી નાંખી. મહારાજ પાસે પાછા આવ્યા તો મહારાજે વિમુખ કર્યા. પોતાની મેળે પરમહંસ થઈ બાર મહિના સત્સંગમાં ખૂબ રખડી પાછા મહારાજ પાસે ગયા તો મહારાજે કાઢી મૂક્યા. ગઢડામાં ઘેલાને કાંઠે કડકડતી ઠંડીમાં કીર્તનો ગાવા લાગ્યા. કૂતરાને હડકારે તેમ તેમને હડકાર્યા છતાં મહારાજનો નિશ્ચય મૂક્યો નહિ. તે જોઈ મહારાજે રાજી થઈને મૂળજી અને કૃષ્ણજીને દીક્ષા આપી.

પ્ર.૩ નીચેના વિષયો ઉપર મુદ્દાસર નોંધ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

૧. માનસી પૂજા (૧૪/૪૩) અથવા

જ. મહિમાએ સહિત રોમાંચિત ગાત્રે કરીને કરેલી પ્રત્યક્ષ પૂજા કે માનસી પૂજા બંનેનું ફળ સરખું છે. (સા.૩) પોતાના આત્માની અક્ષરબ્રહ્મ સંગાથે એકતા કરી ત્રણ ગુણ, ત્રણ દેહ અને ત્રણ અવસ્થાએ રહિત થઈને પાંચ સમયની માનસી પૂજા કરવી જોઈએ. (૧) મંગળા તથા શણગાર આરતી સમયની પૂજામાં ભગવાનને નિત્યકર્મ કરાવી, શણગાર ધરાવી થાળ કરવો. (૨) રાજભોગ આરતી સમયે મહારાજને ભાવતાં ભોજન અને મુખવાસ ધરાવી પોઢાડવા. (૩) મધ્યાહન પછીની પૂજામાં મહારાજને મુખ ધોવા જળ આપી ફળફળાદિ ધરાવવાં. (૪) સંધ્યા સમયે કથારસનું પાન કરાવી રહેલા મહારાજ તથા આરતી વગેરેનું ચિંતવન કરી થાળ કરવો. (૫) સ્વાભાવિક ચેષ્ટા કરી મહારાજને પોઢાડવા. ઋતુ અનુસાર વસ્ત્રો અને ફળફળાદિક ધરાવવા ભગવાન સાથે તેમના ઉત્તમ ભક્તની તથા ગુરુ પરંપરાની માનસી પૂજા શાસ્ત્રસંમત છે. (૪૫)

૨. કલ્યાણ (૩૧/૯૦)

જ. કલ્યાણ એટલે મોક્ષ અથવા મુક્તિ. મોક્ષ એટલે મોહનો ક્ષય. પરમ એકાંતિક સંતના સેવા-સમાગમથી અનાદિ અજ્ઞાન અને કર્મ બંધનમાંથી મુક્ત થઈ બ્રહ્મરૂપ થઈને પુરુષોત્તમ ભગવાનની સેવાના અધિકારી થવું તેનું નામ મુક્તિ અથવા કલ્યાણ. મુક્તિ એટલે પરમપદ અથવા ભગવાનના અક્ષરધામની પ્રાપ્તિ થવી. શ્રીજીમહારાજે પંચાળાના-૧લા વચનામૃતમાં ભગવાનના અક્ષરધામનું સુખ અતિ અધિક છે તેમ કહ્યું છે. વચનામૃત સારંગપુરના ૧૧માં પણ દેવલોકને ભગવાનના અક્ષરધામની આગળ મોક્ષધર્મને વિષે નરક તુલ્ય કહ્યો છે. કારણ દેવલોકમાં ભોગસુખ છે. તે અક્ષરધામનાં દિવ્યસુખ આગળ નરક તુલ્ય છે. દેવલોકમાં જન્મ મરણનો ચકરાવો રહે છે જ્યારે અક્ષરધામમાંથી પૃથ્વી પર પાછું આવવાનું રહેતું નથી અને ભગવાનના અપાર સુખ અને સેવાની પ્રાપ્તિ થાય છે. શાસ્ત્રોમાં કલ્યાણ અનંત પ્રકારનું કહ્યું છે. પરંતુ આત્યાંતિક કલ્યાણ એ છે કે અક્ષરધામની પ્રાપ્તિ અને પુરુષોત્તમની અખંડ સેવા ને જન્મ મરણથી છુટકારો. આવું આત્યંતિક કલ્યાણ એ પરમ એકાંતિક સત્પુરુષ એટલે કે પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ સંતના સંગ થકી જ થાય છે. તેમના સંગે કરીને પુરુષોત્તમનો યથાર્થ નિશ્ચય થાય અને બ્રહ્મરૂપ થાય ત્યારે આત્યંતિક કલ્યાણ થાય. ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને મહાત્મ્યજ્ઞાને યુક્ત ભક્તિ આ ચાર ગુણ પરમ એકાંતિક સંતનો સંગ કરીને સિદ્ધ થાય ત્યારે જ આત્યાંતિક કલ્યાણ થાય. વર્તમાન કાળે એવા પરમ એકાંતિક સંત પ્રગટ બ્રહ્મસ્વરૂપ પ્રમુખ સ્વામી મહારાજ છે તેમના સંગે કરીને જ આપણું આત્યંતિક કલ્યાણ થાય છે.

૩. રાજાભાઈ (૧૯/૫૮) અથવા

જ. ખોરાસા ગામના રાજાભાઈ ગરાસિયા પરમહંસોના યોગથી મહારાજમાં જોડાયા. રાજાભાઈના પ્રસંગથી ગામના વણિક સત્સંગી થયા. રાજાભાઈનો નિયમ. ગામમાં સંત મંડળ આવે ત્યારે પોતાના ઘેરથી સીધું લાવીને સંતોને જમાડવા. એક વખત રાજાભાઈ બહારગામ હતાં ને સંતોનું મંડળ આવ્યું. નિયમ મુજબ વણિક ભક્ત રાજાભાઈને ત્યાં સીધું લેવા ગયા. રાજાભાઈનાં પત્નીએ કહ્યું, ''સાધુ તો નવરા છે. તે વષોવર્ષ હાલ્યા આવે, તમારા બધાંનાં ઘર બળી ગયાં છે.'' વણિક ભક્તે પોતાના ઘેરથી સીધું લાવી સંતોને જમાડ્યા. રાજાભાઈને આ વાતની ખબર પડી. સંસાર પ્રત્યે વૈરાગ્ય. વ્યવહારનો સંકેલો કરી ચાર હજાર રૂપિયા ભેગા કર્યા. ગામના બ્રાહ્મણ પાસે પત્નીને પત્ર લખાવ્યો. 'તારા ભાઈ માંદા છે, તેથી અહીં આવો.' પત્ની પિયર ગયાં. રાજાભાઈ ત્યાગી થવા ગઢડે જઈને મહારાજના ચરણે રૂપિયા મૂકી બધી વાત કરી. મહારાજ, 'અમે કહીએ તેમ કરવું છે કે સાધુ થવું છે ? ' રાજાભાઈ હાથ જોડી ઊભા રહ્યા. મહારાજ કહ્યું 'પર્વતભાઈના દીકરા નાના છે. તેમનું હળ હાંકો.' તેર વર્ષ સુધી પર્વતભાઈનું હળ હાંક્યું - જ્ઞાતિનું માન ન રાખતાં ભગવાનના ભક્તની સેવા કરી. પર્વતભાઈના દીકરા મોટા થતાં. રાજાભાઈ ગઢડા આવ્યા. મહારાજે દીક્ષા આપી અક્ષરાનંદ સ્વામી નામ પાડી વડતાલના મહંત બનાવ્યા. ભગવાનના ભક્ત વિષે આત્મબુદ્ધિ હોય તો કોઈ સાધનની જરૂર ન રહે.

૪. સોમલાખાચર (૧૦/૨૭)

બોટાદ ગામના વતની સોમલા ખાચર શ્રીજીમહારાજના પરમ કૃપાપાત્ર ભક્તરાજ હતા. સોમલાખાચરના બંન્ને દીકરા થોડા થોડા દિવસના અંતરે અક્ષરવાસી થયા. આ પ્રસંગથી તેમની જવાબદારી પણ વધી ગઈ. પણ પોતાને જ્ઞાનનું બળ હતું તેથી ધીરજ રાખી તેમણે પુત્રના વિયોગનો શોક ન કર્યો. 'ભગવાનનું સુખ જ શ્રેષ્ઠ છે.' તેમ સમજીને ગરાસની જમીન મહારાજને અર્પણ કરી પોતે અખંડ મહારાજની સેવામાં જોડાઈ ગયા.

સોમલાખાચર વિશાળકાય, કદાવર, ઉંચા અને અતિશય સ્વરૂપવાન હતા. સોનાના મૂઠવાળી કીંમતી તલવાર સાથે રાખતા. પરંતુ શ્રીજીમહારાજની સેવામાં રહ્યા પછી બધો ઠાઠમાઠ છોડી સફેદ કપડાં પહેરી પાર્ષદ તરીકે સેવામાં રહ્યા. તેઓ ખૂબ શૂરવીર, હિંમતવાન હતા. કોઈપણ પ્રકારનો ભય કે ડર તેમને ન હતા. ગમે તેવું કાર્ય મહારાજ સોંપે પણ તેને સિદ્ધ કરીને જ આવે. આવી રીતે મહારાજની આજ્ઞામાં ટૂક ટૂક વર્તતા હતા.

મહારાજના પ્રતાપી, ચારિત્ર્યશીલ અને નિર્માની સંતોને લોલંગર બાવો અને તેના શિષ્યો હથિયાર સાથે 'મારો, કાપો' તેમ કરતા ધસી ગયા. અને એક સત્સંગીને તલવાર મારી ત્યાં તો સિંહ સમાન સોમલાખાચર બીજા પાળાઓ સાથે એકદમ તૂટી પડયા. ઝપાઝપીમાં ચાર આગેવાન બાવાઓને તાત્કાલિક ચોકમાં ઢાળી દીધા. ભંગાણ પડવાથી બાવાઓ ભાગી ગયા. સોમલા ખાચરની ચપળતા અને શૂરવીરતા ખરા પ્રસંગે કામ આવી ગઈ. તેના કારણે બધામાં હિંમત આવી ગઈ. આવો અપૂર્વ ભક્તિભાવ તેમને મહારાજ પ્રત્યે હતો. સંતો માટે પોતાનાં જાન પર ખેલીને પણ બાવાઓનો શૂરવીરતાથી સામનો કર્યો.

આ ભક્તરાજની પ્રશંસા કરતાં શ્રીજીમહારાજે વચ.માં જણાવ્યું છે કે 'અમારા સ્વભાવને તો મૂળજી બ્રહ્મચારી ને સોમલો ખાચર આદિક જે હરિજન છે તે કેટલાક વર્ષથી પાસે રહે છે, તે યથાર્થ જાણે છે.' (કા. ૬) 'સોમલા ખાચરને સદા એકસરખી રહેણી-કરણી તે અંગ. છે'. (અંત્ય ૨૪)

પ્ર.૪ નીચેના પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૬) **☞ નોંધ: અડધા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં.**

૧. જેઠામેર અને તેમની પત્ની કૃતયુગથી અખંડ બ્રહ્મચર્યવ્રત પાળતા હતા. તેથી શ્રીજીમહારાજ પ્રસન્ન થયા. (૧૬/૫૨)
૨. શ્રીકૃષ્ણે તેમના ભક્તની સેવામાં એક સુદર્શનચક્ર મૂક્યું હતું, પણ સ્વામિનારાયણ ભગવાને તેમના ભક્તોની સેવામાં ૨૧૨ સુદર્શનચક્ર મૂક્યાં છે. (૧૨/૩૪)
૩. જેને ઉકાખાચર જેવું સેવા કરવાનું વ્યસન હોય તેની વાસના તત્કાળ નાશ પામે છે. (૩/૧૧)
૪. સંતની સાધનાભૂમિ, જન્મભૂમિ, નિર્વાણભૂમિ વગેરે સંતના સંબંધે તીર્થ કહેવાય છે. (૮/૨૩)
૫. અદ્ભૂતાનંદ સ્વામીની વાતોથી નિષ્કામાનંદ અને ચૈતન્યાનંદ સ્વામી (નાના) સાધુ થયેલા. (૪/૧૩)
૬. મગનભાઈને હરમાનભાઈ થકી સત્સંગનો યોગ થયો. (૩૩/૯૫)

પ્ર.૫ નંદરાજાએ આખી પૃથ્વી પર... (૨૭/૭૮) 'સ્વામીની વાત' પૂરી કરી તેનું નિરૂપણ લખો.

☞ નોંધ: સ્વામીની વાત પૂરી કરવાનો ૧ ગુણ અને વિવરણના ૪ ગુણ ગણવા.

સ્વામિનારાયણ હરે સ્વામીએ વાત કરી 'જે નંદરાજાએ આખી પૃથ્વીનું ધન ભેળુ કર્યું ને પછી છેલ્લી વારે એમાંથી મોત થયું ને ચિત્રકેતુ રાજાએ કરોડ સ્ત્રીયું ભેળી કરી ને છેલ્લી વારે તેમાંથી દુઃખ થયું ત્યારે મૂકી તે માર્ગ જ એવો છે.'

આ જગતમાં ધન અને સ્ત્રી બેમાં સૌને સુખ જણાય છે. પણ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી અહીં બે દૃષ્ટાંતો દ્વારા આ જગતના સર્વે સુખ નાશવંત છે અને તેમાંથી અંતે દુઃખ જ આવે છે તે સમજાવે છે.

નંદરાજાએ આખી પૃથ્વીનું ધન ભેગું કરવાનો વિચાર - વારાહ ભગવાન પ્રસન્ન - એક હાડકું મેળવ્યું - હાડકાના પ્રતાપે દરિયામાં માર્ગ - દ્રવ્ય બધું ત્યાં મૂકી આવે - પ્રજા પાસેથી બધું ધન મેળવ્યું - ખાતરી કરવા એક દોકડામાં ઊંટ વેચવા કાઢ્યું - મુસલમાન બાઈના દીકરાએ ઊંટ લેવા હઠ - ઘોર ખોદાવી દોકડા કાઢી ઊંટ અપાવ્યું - રાજાને ખબર - બધી ઘોર ખોદાવી ધન લઈ લીધું. - નારદજી આ લોભ કાઢવા - રાણીને કહ્યું - આગલી રાણી પર હેત - સાંજે રાજા આવી જમવા બેઠા - રાણીએ રાજાના અંગરખામાંથી હાડકું કાઢી ચૂલામાં - પછી રાજાને વાત - જૂની રાણી પર હેત તેથી હાડકું રાખતા હતા - ચૂલામાં નાખી દીધું - રાજા દુઃખી - આઘાત - ગમે તેટલું દ્રવ્ય - કામ ન આવ્યું.

ચિત્રકેતુને કરોડ સ્ત્રી - પુત્ર ન હોવાથી દુઃખ - અંગિરા ઋષિ પ્રસન્ન - યજ્ઞની પ્રસાદી - કૃતદ્યુતિ રાણીને આપી - પુત્ર થયો - બીજી રાણીઓને ઈર્ષા - બાળકને ઝેર - રાજાને જે રાણીઓ સાથે હેત - તે જ રાણીઓ દુઃખરૂપ થઈ - ત્યાગ કર્યો ત્યારે શાંતિ.

અક્ષરમૂર્તિ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી જે કાંઈ સુખરૂપ જણાય છે તે અંતે દુઃખરૂપ થાય છે. એક ભગવાન સુખના સિંધુ છે. જેમાં દુઃખનો લેશ નથી. માટે ભગવાન અને સંતમાં જોડાવું પણ માયિક સુખમાં ક્યાંય લોભાવું નહિ. **અથવા**

ગઢડા પ્રથમ પ્રકરણ - ૫૪ ભાગવત ધર્મના પોષણનું - મોક્ષના દ્વારનું (૧૮/૫૭) વચનામૃતનું નિરૂપણ લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

નિરૂપણ :- ધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને ભક્તિ તેણે યુક્ત જે ધર્મ તેને એકાંતિક ધર્મ કહે છે અથવા ભાગવતધર્મ પણ કહે છે. આવો જે ભાગવતધર્મ તે હંમેશા પૃથ્વી પર ભગવાનને આશરીને રહેલો હોય છે. જ્યારે યોગેશ્વર એવા શ્રીકૃષ્ણ ભગવાન અંતર્ધાન થયા ત્યાર પછી ધર્મ કોને શરણે રહ્યો ? શ્રીમદ્ભાગવતમાં આ સંવાદ ચાલી રહ્યો છે તેના અનુસંધાનમાં મુક્તાનંદ સ્વામીએ પ્રશ્ન પૂછયો કે આ ભાગવત ધર્મનું પોષણ કેમ થાય છે ? અર્થાત્ ભાગવત ધર્મ તે પૃથ્વી પર અખંડ કેવી રીતે પ્રગટ રહે ? અને બીજો પ્રશ્ન પૂછયો કે 'જીવને મોક્ષનું દ્વાર ઉઘાડું કેમ થાય ?' ત્યારે શ્રીજીમહારાજે જવાબ આપતાં કહ્યું કે 'સ્વધર્મ, જ્ઞાન, વૈરાગ્ય અને માહાત્મ્ય જ્ઞાને સહિત જે ભક્તિ તેણે યુક્ત એવા પરમ એકાંતિક સંત તેને આશરીને ભાગવતધર્મ રહે છે. માટે એવા સાધુના પ્રસંગ થકી ભાગવત ધર્મનું પોષણ થાય છે. સાક્ષાત્ ભગવાનના સંગથી અથવા તદ્વદ્ભાવને પામેલા આવા ભક્ત-પરમ એકાંતિક સંતના પ્રસંગ થકી જ ભાગવતધર્મ મુમુક્ષુ જીવો પામી શકે - બીજો કોઈ ઉપાય નથી. આ ભાગવત ધર્મને પામવો અર્થાત્ સિદ્ધ કરવો એ મોક્ષનું દ્વાર ઉઘાડું કર્યા બરોબર છે. આવા ભાગવતધર્મના અધિકારી નિર્મત્સર સંતના પ્રસંગ થકી જ મોક્ષનું દ્વાર ઉઘાડું થાય છે. આખું ભાગવત જેને કંઠસ્થ હતું એવા દીનાનાથ ભટ્ટને 'મોક્ષનો શ્લોક

કયો ?' એ પ્રશ્ન શ્રીજીમહારાજે પૂછ્યો. તેઓ કહી શક્યા નહિ. ત્યારે શ્રીજીમહારાજે તેમને 'પ્રસંગમજરમ્...' આ શ્લોક કહી બતાવ્યો. પ્રસંગ એટલે શું ? જેવો આ જીવને પોતાના દેહની સાથે તથા સગાંસંબંધી સાથે સ્નેહ છે તેવો પ્રસંગ અર્થાત્ આત્મબુદ્ધિ આવા પરમ એકાંતિક સંત સાથે થાય તો જીવને મોક્ષનું દ્વાર ઉઘાડું થાય છે. કારણ સાચા સંત હોય તે ભગવાનમાં જ જોડે છે. પણ કદાપિ પોતામાં જોડતા નથી. બીજા પ્રશ્નના ઉત્તરમાં શ્રીજીમહારાજે જણાવ્યું કે જેને પરમેશ્વરના વચનની ખટક હોય અર્થાત્ આજ્ઞા પાળવાનો ઈશક છે તે કદાપિ ધર્મમાંથી પડે નહિ તેમ જાણવું પણ આજ્ઞા પાળવામાં દૃઢતા નથી તો તેનો ધર્મ પણ દૃઢ નહિ રહે તથા સત્સંગ પણ દૃઢ નહિ રહે.

પ્ર.૬ નીચે આપેલાં વાક્યોમાંથી વિષયને અનુરૂપ <u>પાંચ</u> સાચાં વાક્યોને શોધી <u>ફક્ત નંબર</u> લખો. (કુલ ગુણ : ૫)

☞ નોંધ : - જવાબમાં આપેલાં અંક કોઈપણ રીતે લખેલા હોય તો પણ સંપૂર્ણ સાચું આપવું.

વિષય :- સુરાખાચર (૨૫/૭૪)

ફક્ત નંબર :- ૧, ૩, ૪, ૭, ૮

પ્ર.૭ નીચેની પંક્તિ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૮) **☞ નોંધ :- અડધી સાચી કડીનો (૧) ગુણ આપવો.**

૧. વહાલા તારા ઉરમાં અનુપમ છાપ જોવાને જીવ આકળો રે લોલ
વહાલા મારા હૈડે હરખ ન માય જાણું જે હમણાં મળો રે લોલ
વહાલા તારું ઉદર અતિ રસરૂપ શીતળ સદા નાથજી રે લોલ
આવો ઓરા પ્રેમસખીના પ્રાણ મળું ભરી બાથજી રે લોલ... (૨૧/૬૪)

૨. પ્રીત કર પ્રીત કર પ્રગટ પરબ્રહ્મ શું, પરહર અવર પંપાળ પ્રાણી,
પરોક્ષથી ભવ તણો પાર આવે નહિ, વેદવેદાંત કહે સત્ય વાણી..... પ્રીત કર...
કલ્પતરુ સર્વના સંકલ્પ સત્ય કરે, પાસે જઈ પ્રીતશું સેવે જ્યારે
તેમ જે પ્રગટ પુરુષોત્તમ પ્રીછશે, થાશે હરિજન તત્કાળ ત્યારે ..... પ્રીત કર...... (૬/૧૬)

૩. વળી તમારે વિષે જીવન, નાવે મનુષ્ય બુદ્ધિ કોઈ દન, જે જે લીલા કરો તમે લાલ, તેને સમજું અલૌકિક ખ્યાલ.
સત્સંગી જે તમારા કહાવે, તેનો કેદિ અભાવ ન આવે, દેશ કાળને ક્રિયાએ કરી, કેદી તમને ન ભૂલીએ હરિ. (૨૬/૭૭)

૪. વહાલા તારા નખની અરુણતા જોઈને શશીકળા ક્ષીણ છે રે લોલ, વહાલા રસચોર ચકોર જે ભક્ત જોવાને પ્રવીણ છે રેલોલ.
વહાલા તારી ઊર્ધ્વરેખામાં ચિત્ત રહો કરી વાસને રે લોલ, માગે પ્રેમસખી કર જોડી દેજો દાન દાસને રે લોલ. (૨૧/૬૫)

પ્ર.૮ નીચે આપેલાં જનમંગલનામાવલિ / અષ્ટક / શ્લોક વગેરે માંગ્યા મુજબ પૂર્ણ કરો. (કુલ ગુણ : ૬)

૧. સત્યપ્રતિજ્ઞાય નમ : ભક્તવત્સલાય નમ : અરોષણાય નમ : દીર્ઘદર્શિને નમ : ષડૂર્મિવિજયક્ષમાય નમ :
નિરહંકૃતયે નમ : (૧૫/૫૦)

૨. श्वासेन साकमनुलोमविलोमवृत्या स्वान्तर्बहिश्चभगवत्युरुधा निजस्य।
पुरे गतागतजलाम्बुधिनोपमेयं त्वां भज्तिधर्मतनयं शरणं प्रपद्ये॥ (૯/૨૪)

૩. બ્રહ્મભાવને પ્રાપ્ત થયેલો ને પ્રસન્નચિત્ત મનુષ્ય કશાનો શોક કરતો નથી કે કશાની આકાંક્ષા કરતો નથી અને સર્વ ભૂતોમાં સમભાવથી રહેતો થકો મારી પરમ ભક્તિને પામે છે. (૩૨/૯૨)

(વિભાગ - ૨ : ગુણાતીતાનંદ સ્વામી, સાતમી આવૃત્તિ - માર્ચ, ૨૦૦૫)

પ્ર.૯ નીચે આપેલાં અવતરણો કોણ, કોને અને ક્યારે કહે છે તે લખો. (કુલ ગુણ : ૯)

☞ નોંધ : - કોણ - ૧, કોને કહે છે - ૧ ગુણ, ક્યારે કહે છે - ૧ ગુણ.

૧. આપની ઈચ્છા હોય તો લાવો હું જમી જાઉં. (૧૬/૩૧)
જ. સ્વામી (ગુણાતીતાનંદ સ્વામી) - (મોટા) રામદાસ સ્વામીને
વધેલા મઠનો સંગ્રહ ન કરાય તેવો નિયમ હોવાથી રામદાસ સ્વામીએ સૌને મઠ જમી જવાની વિનંતી કરી ત્યારે.

૨. મને રસાસ્વાદ નડતો નથી, પણ બીજા દોષ નડે છે. (૪૭/૭૫)
જ. ધર્મસ્વરૂપાનંદ બ્રહ્મચારી - સ્વામીને (ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને)
સ્વામી જૂનાગઢથી વરતાલ પધાર્યા ત્યારે તેમણે સ્વામીની મોટપ જાણી હાથ જોડી વિનંતી કરતાં કહ્યું.

૩. છીપર તળે હાથ આવ્યો હોય તો તે કળે કળે કાઢીએ. (૫/૧૫)
જ. મહારાજ - મૂળજીને
સાધુ થવા આવેલા મૂળજી ભક્તને નાનાભાઈ સુંદરજી પાછા ઘેર તેડી જવા આવ્યા ત્યારે.

પ્ર.૧૦ નીચે આપેલાં વાક્યોમાંથી કોઈપણ <u>ત્રણ</u> વિષે કારણ લખો. (નવેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૯)

૧. ભરવાડ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના પગમાં પડી ગયો. (૩૧/૫૨)

જ. મુંજો સૂરુ દારૂ-માંસનું ભક્ષણ કરતો હતો. કોઈ પણ જીવની હિંસા કરવામાં ખચકાતો નહિ. રોજ ભરવાડોનાં ઘેટાંબકરાંને ઉપાડી જતો. તેને સ્વામીએ સમાધિમાં જમપુરીનો ત્રાસ બતાવ્યો. તેથી તેને ખૂબ પશ્ચાત્તાપ થયો અને સ્વામીને પ્રાર્થના કરી

આવી જમપુરીમાં ન જવું પડે તેવી દયા કરો. સ્વામીએ તેને વર્તમાન ધરાવી સત્સંગી કર્યો. આથી ભરવાડોને ઘણો આનંદ થયો. એકવાર સ્વામી વગડામાં રાત રોકાયા હતા ત્યારે એક ભરવાડ સ્વામીના પગમાં પડી બોલ્યો. મુંજાને સત્સંગી કરી તમે તો અમને ન્યાલ કરી દીધા. હવે તેનો ત્રાસ મટી ગયો છે. તમે ખરા સાધુ છો.

૨. તુલસી દવેને નિરાવરણ સ્થિતિ થઈ ગઈ. (૪૫/૭૨)

બોટાદના તુલસી દવે સ્વામીની આજ્ઞાથી જૂનાગઢ ગયા ત્યાં તેમણે સ્વામીને કહ્યું 'સ્વામી! મને અષ્ટાંગ યોગ સિદ્ધ ન કરાવો ? ત્યારે સ્વામીએ કહ્યું અષ્ટાંગ યોગનું ફળ સમાધિ છે. માટે જાઓ. તમને સમાધિ થશે. સ્વામીની કૃપાથી સમાધિમાં અર્ચિમાર્ગે અક્ષરધામમાં મહારાજના દર્શન થયાં. ત્યાં તેમણે છ પ્રશ્ન પૂછયા તેનો અનુભવ મહારાજે કરાવ્યો. છેલ્લે તેમણે મહારાજને કહ્યું 'આ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને સૌ અક્ષર કહે છે તેનું કેમ સમજવું ? એવું પૂછયું ત્યારે મહારાજે ધામરૂપ અક્ષર અને સાધુરૂપે મહારાજની સેવામાં સ્વામીનાં દર્શન કર્યાં ને સ્વામીના સ્વરૂપની યથાર્થ પ્રતીતિ થઈ. સમાધિમાંથી જાગ્રત થતાં જ તેમની નિરાવરણ સ્થિતિ થઈ ગઈ.

૩. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ નિશ્ચય કર્યો કે મહારાજના મહિમાની વાતો કરવી. (૧૧/૨૬)

જ. એકવાર ગઢડામાં સ્વામીએ મહારાજને ચાર પ્રશ્નો પૂછયા. ભગવાનનું અખંડ ધ્યાન કરવું, આત્મારૂપે વર્તવું, માંદાની સેવા કરવી અને વાતો કરવી - આ ચાર સાધનમાં ક્યું સાધન શ્રેષ્ઠ છે ? આ પ્રશ્ન મહારાજે સૌ સંતોને પૂછયો. સૌએ પોતાની રુચિ પ્રમાણે જવાબ આપ્યો. છેલ્લે મહારાજે પોતાનો અભિપ્રાય આપ્યો કે 'વાતો કરવી એ શ્રેષ્ઠ છે.' પહેલાં ત્રણ સાધન માત્ર પોતાના કલ્યાણ માટે જ છે જ્યારે છેલ્લો ઉપાય શ્રોતા અને વક્તા, બંને માટે કલ્યાણકારી છે. માટે સ્વામીએ નિશ્ચય કર્યો કે મહારાજના મહિમાની વાતો કરવી.

૪. મહાનુભાવાનંદ સ્વામી બોલ્યા, 'મહારાજ કો ક્યું પકડા હૈ ? છોડ દો.' (૨૧/૩૭)

જ. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી વરતાલના ગોમતી તળાવમાં અઢાર માંદા સાધુની ગોદડીઓ ધોઈને આવતા હતા. સાજા સાધુઓએ પણ ગોદડીઓ ધોવા આપેલી. સ્વામીને ખભે ખૂબ ભાર હતો અને પરસેવો થયો હતો. મહારાજને સ્વામી સાથે અખંડ એકતા હતી તેથી તે ભાર અને પરસેવો મહારાજને લાગતો હતો. મહારાજે કહ્યું, 'સંતો ! તમે આ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના ઉપલ્યા ગુણ જાણો પણ જેમ સાણસામાં સાપ પકડે તેમ અમારી મૂર્તિને ત્રણે અવસ્થામાં એમણે ઝાલી રાખી છે એવા એ સમર્થ સાધુ છે.' ત્યારે મહાનુભાવાનંદ સ્વામી મહારાજનું કહેવાનું સમજ્યા નહીં અને સ્વામીને ઉપર પ્રમાણે કહે છે.

પ્ર.૧૧ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિષે મુદ્દાસર નોંધ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૮)

૧. દેહનો અનાદર (૧૦/૨૪)

જ. દાદાખાચરના પિતા ધામમાં ગયા. તેમના કારજ નિમિત્તે દરબારમાં રોજ સાટા જલેબીની રસોઈ થતી. મહારાજ પીરસવા પધારતા. સ્વામી મહારાજની મૂર્તિનું સુખ લેતા પત્તરમાં જે પડે તે જમી લેતા. વધુ પ્રમાણમાં ખાંડ ખવાતા સ્વામીશ્રીનું શરીર પીળું પડી ગયું. પાચનશક્તિ ઘટી ગઈ. ફક્ત દૂધ જ પેટમાં ટકે. મહારાજે સ્વામીને દૂધ પર રહેવાની આજ્ઞા કરી. સ્વામી કૃપાનંદ સ્વામીના મંડળમાં નાઘેર દેશમાં ઊના બાજુ ફરતા. દૂધ-ટોપરું જમતા. વધુ અશક્તિ લાગવા માંડી દેહની ચિંતા કરી નહીં. કોવૈયાના પાદરમાં મહારાજે દર્શન આપી કહ્યું : ''પેટ કેમ બહુ તગતગે છે ? દૂધ પીવામાં આવ્યું લાગે છે.'' ત્યારથી મહારાજની અનુવૃત્તિ જાણી. દૂધ લેવું બંધ કર્યું. કૃપાનંદ સ્વામી સાથે સ્વામી ગઢડે આવ્યા. મહારાજે સ્વામીને અડદનીદાળને, રોટલા જમાડ્યા. અડદની દાળમાં મરચું ખૂબ નંખાવ્યું. ઉપરથી પાછી મરચાની ચટણી આપી. સ્વામીને તીખું ખાવાની ટેવ નહી પણ મહારાજની પ્રસાદી જાણી આપી એટલી દાળ જમી ગયા. રેચ લાગ્યો. ત્રણ દિવસ સુધી ઘેલાના કાંઠે દેરી છે ત્યાં સૂઈ રહ્યા. ઝાડે ફરી આવે ને નાહી લે. ત્રણ દિવસમાં શરીરની બધી કસર નીકળી ગઈ.

૨. ગુણાતીત વાતું (૨૯/૪૯)

જ. ગોપાળાનંદ સ્વામી કહેતા અહો ! સ્વામી તો સાક્ષાત્ અક્ષરબ્રહ્મનો અવતાર એટલે તેમને વેદની તંતી આડી આવે નહિ. નિત્યાનંદ સ્વામી કહેતાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામી વાતોએ કરીને પંચવિષયનાં મૂળ કાપે છે. નિત્યાનંદ સ્વામી કહેતાં : તમે તો જોગી છો માટે તમારી વાતો તો સૌને સદે જ. સ્વામીએ ડોશીના બળદની વાત કરતાં કહ્યું : મારો ખીલો લજવીશ નહિ. આપણે આજ્ઞા-ઉપાસનામાં ગુડિયું વાળીએ તો મહારાજનો ખીલો લાજે. **નોંધ :- વિસ્તૃતીકરણ વિદ્યાર્થીના જવાબ અનુસાર**

૩. નિર્માનિતા (૩૩/૫૭)

જ. સંવત ૧૯૧૩ની સાલમાં કાર્તિકી પૂનમનો સમૈયો વરતાલમાં કરી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી ખંભાતના કોઠારી અંબાવીદાસ અને હરિભક્તોના આગ્રહથી ખંભાત પધાર્યા. સૌ હરિભક્તો નવાબ સાહેબનો રૂપાનો મ્યાનો લાવીને વાજતે-ગાજતે સ્વામીનું સ્વાગત કરવા આવ્યા. સ્વામીને રૂપાના મ્યાનામાં બેસવાનો આગ્રહ કર્યો, પરંતુ સ્વામીએ ના પાડી. હરિભક્તોએ આગ્રહ કરતાં કહ્યું, 'આપ જો નહિ બેસો તો હિંદુ ઉપર નવાબને અભાવ છે તે વધશે અને આપ જેવાનો અવગુણ આવશે.' સ્વામીએ જવાબ આપ્યો : 'અવગુણ આવવો ન આવવો એમના હાથમાં નથી. પણ અમે બેસીશું નહિ.' પછી સ્વામી સિગરામમાં બેઠા ત્યારે નગરજનો સ્વામીના દર્શન કરીને બોલતા કે 'જોગી મોટા દેખાય છે. પણ ફાટેલ ગોદડી તેમને શોભવા દેતી નથી.' આ સાંભળી સ્વામીએ હસતા લાગ્યાને પાસે ચાલતા હરિજનોને કહ્યું. 'આ તો ચીંથરે વીંટેલ રતન છે.'

નવાબને પણ જાણ થઈ કે સ્વામી મ્યાનામાં બેઠા નથી ને સિગરામમાં બેઠા છે તેથી તેણે પૂછયું, 'એવા એ કોણ છે ? ક્યાંના

છે ?' ત્યારે કોઈકે કહ્યું, 'એ તો જૂનાગઢના ગિરનારી સિદ્ધ અને બડા સમર્થ ઓલિયા પુરુષ છે.' તે સાંભળી નવાબ પણ ઉત્કંઠાથી સ્વામીનાં દર્શને આવ્યા. નવાબ સાહેબ રાજી થઈને સ્વામીનાં ચરણોમાં નમી પડ્યા. આમ, સ્વામીની નિર્માનિતાથી નવાબ સાહેબને અવગુણ આવવાને બદલે ગુણ આવ્યો ને સંતોને રસોઈ આપીને સ્વામીને ઘણા રાજી કર્યા.

પ્ર.૧૨ નીચેના પ્રશ્નોના એક (સંપૂર્ણ) વાક્યમાં જવાબ લખો. (કુલ ગુણ : ૬) ☞ **નોંધ :- અડધા જવાબનાં ગુણ આપવા નહીં**

૧. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ ગોંડલ મંદિરના સભામંડપમાં દેહત્યાગ કર્યો. (૫૦/૮૧) **અથવા** ગુણાતીતાનંદ સ્વામીએ ગોંડલમાં દેહત્યાગ કર્યો.

૨. આ ગુણાતીતાનંદ સ્વામી જે અમારું અક્ષરધામ છે તે તમને બક્ષિસ આપીએ છીએ. (૨૫/૪૩)

૩. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનો જન્મ સંવત ૧૮૪૧ ના આસો સુદ પૂનમને દિવસે થયો. (૧/૨)

૪. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના જમતાં દર્શન કરીને જૂનાગઢના નાગરભક્તનો રસાસ્વાદ ટળી ગયો (૩૮/૬૪)

૫. મહારાજ સુરતમાં ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની આગળ, પાછે પગે ચાલતા હતા. (૮/૨૩)

૬. શ્રીજીમહારાજે એવા સદ્‌ગુરુ ગુણાતીતાનંદ સ્વામીને કહ્યા. (૬/૧૯)

પ્ર.૧૩ નીચેના પ્રસંગોમાંથી કોઈપણ એક પ્રસંગ ટૂંકમાં વર્ણવી ભાવાર્થ લખો. (બારેક લીટીમાં) (કુલ ગુણ : ૪)

☞ **નોંધ :- પ્રસંગ વર્ણનનાં ૩ ગુણ અને ભાવાર્થનો ૧ ગુણ.**

૧. આજ્ઞાધારક (૯/૨૩)

જ. એક વખત મુક્તાનંદ સ્વામી સુરતમાં સભા ભરીને બેઠા હતા, ત્યારે એક હરિભક્તે મુક્તાનંદ સ્વામીને પૂછ્યું, 'મહારાજ અત્યારે ક્યાં બિરાજતા હશે? કારણ કે મહારાજ માટે વાંસ, આદુ અને તીખાંનું અથાણું મોકલવાની મારે ઈચ્છા છે. આથી મુક્તાનંદ સ્વામીએ કહ્યું હમણાં તો મહારાજના કાંઈ સમાચાર નથી. પણ ગઢડે હશે. મારે પણ 'સતીગીતા' નામનું પુસ્તક પ્રસાદીનું કરવા મોકલવું છે. મુક્તાનંદ સ્વામીની ઈચ્છાથી ગુણાતીતાનંદ સ્વામી તરત જવા તૈયાર થયા. સાથે જોડમાં ગોદડિયા સંત શાંતાનંદ પરાણે જવા તૈયાર થયા. તે કહે 'તમે કહેશો તો પણ જઈશ અને ના કહેશો તો પણ જઈશ.' અથાણાંની ત્રણ બરણીઓ, 'સતીગીતા'નું પુસ્તક, એક સુંદર સાદડી અને બરફીની માટલી લઈ સ્વામી જવા તૈયાર થયા. સુરતના પ્રેમી હરિભક્તોએ પોતાના વતી મહારાજને ભેટવાની ભલામણ કરી. મહારાજને સંભારતા રાત દિવસ ચાલતા ચોથે દિવસે ઘેલા ને કાંઠે ઉતર્યા. દુકાળ હોવાથી મહારાજ છાના રહેતા. કોઈને મળતા નહિ. તપાસ કરતા નાજા જોગિયાએ ખબર આપી કે મહારાજ કારિયાણી પધારવાના છે. તમે ત્યાં પહોંચો સ્વામીએ કારિયાણી આવી મહારાજને સંદેશો મોકલ્યો. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીનું નામ સાંભળતા જ મહારાજે તેમને હેતથી બોલાવ્યા. તે વખતે મહારાજ જમવાની તૈયારી કરતા હતા. ત્યારે સ્વામીએ બરફીને અથાણું મહારાજને ધર્યા. મહારાજે પ્રેમથી જમી સ્વામીને પ્રસાદી આપી. સ્વામી તો અનિમેષ દૃષ્ટિએ મહારાજની મૂર્તિનું સુખ લેતા થાકને ક્યાંય વિસરી ગયા. સુરતના હરિભક્તોનો સંદેશો આપ્યો એટલે મહારાજ ઢોલિયા ઉપરથી ઊઠીને સ્વામીને બાથમાં લઈને મળ્યા. સ્વામી હરિભક્તોનાં નામ લેતા લેતા મહારાજને મળ્યા. આમ બાવીસ વાર ભેટ્યા. મહારાજ ને બહુ શ્રમના પડે તેથી સંભારવાનું બંધ કર્યું. સાથે આવેલા શાંતાનંદ મહારાજને મળવા નજીક આવ્યા ત્યારે મહારાજે કહ્યું 'તમે પરાણે આવ્યા છો તેથી નહિ ભેટીએ.' સ્વામીએ ભલામણ કરી, 'મારી સાથે બરણી ઉપાડી સેવા કરી છે માટે ભેટો તો સારું,' ત્યારે સ્વામીની ઈચ્છાથી મહારાજ ભેટ્યા ખરા પણ બોલ્યા કે, 'બાવીસ વખત મળતા કઠણ ન પડ્યું તેટલું એકવાર મળતાં કઠણ પડે છે. કારણ કે આજ્ઞા વગર આવ્યા છો.' એમ કહી આજ્ઞા પાલનનો મહિમા સમજાવ્યો.

ભાવાર્થ:- ગ.મ. ૫૧ના વચનામૃત પ્રમાણે 'આજ્ઞામાં વર્તે છે તે જ આત્મસત્તારૂપે વર્તે છે. માટે ભગવાનને રાજી કરવા હોય તો તેમની અણુ જેટલી પણ આજ્ઞા લોપવી નહિ. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી આજ્ઞા પાળીને આવ્યા. તેથી તેમની ઉપર મહારાજનો અતિશય રાજીપો થયો માટે આજ્ઞાનું દૃઢપણે પાલન કરવું.

૨. અમારા તિલક (૧૪/૨૯)

જ. પંચાળામાં ભક્તરાજ ઝીણાભાઈના દરબારમાં એક વખત સભામાં મહારાજે સૌ સંતોને અહીંની ચંદન જેવી પીળી માટીના ખડા આપ્યા અને સંતોને તિલક કરવા આજ્ઞા કરી. બીજે દિવસે સવારે મહારાજે જોયું તો કોઇ સંતોના કપાળમાં તિલક નહોતા મહારાજે આનું કારણ પુછયું ત્યારે સંતોએ કહ્યું કે તિલક શાનાથી કરવું ? કારણ કે આગલા દિવસે આપેલા માટીના ખડા સૌ મહારાજની પ્રસાદી જાણીને ખાઇ ગયા હતા. તેથી સૌ ભોંઠા પડી ગયા. મહારાજે ફરીથી સૌને ખડા આપાવ્યા. બીજે દિવસે સૌ ભેંસભડકામણા તિલક કરીને આવ્યા. આ જોઇ મહારાજ ખૂબ હસ્યા. પછી પોતાના તિલક સમાન પ્યારા સંતની સૌને ઓળખાણ કરાવવા મહારાજે ગુણાતીતાનંદ સ્વામીના કપાળમાં પોતાના શુભહસ્તે સુંદર મજાનું તિલક અને તેની મધ્યે કુંકુમનો ચાંદલો કર્યો. પછી સ્વામીને બતાવતાં સૌ સંતોને સંબોધીને કહ્યું 'જુઓ, અમારા તિલક.' વળી આગળ વધુ સ્પષ્ટતા કરતાં મહારાજ બોલ્યા 'હું જેવો કોઇ ભગવાન નથી, આ જેવા કોઇ સાધુ નથી.'

ભાવાર્થ:- આમ મહારાજે પોતાના પુરુષોત્તમ સ્વરુપની અદ્વિતીયતા અને સ્વામીના અક્ષર સ્વરૂપની વિશિષ્ટતા કહેતા અક્ષરબ્રહ્મ અને પુરુષોત્તમનારાયણ એક જ અને અદ્વિતીય છે તે પ્રતિપાદન કર્યું. જેને મહિમા હતો તેવા સંતો જ મહારાજના

આ સિદ્ધાંતિક શબ્દોનું રહસ્ય સમજી શકયા.

૩. બજારના કાંટા (૩૬/૬૧)

એક વખત સ્વામી વાડીએ પધાર્યા હતા. વસોના વાઘજીભાઈ, સારંગપુરના જેઠાખાચર, લોધિકાના અભયસિંહ દરબાર વગેરે સ્વામીના દર્શન કરવા આવ્યા અને દંડવત્ કરવા લાગ્યા. તે વખતે કોઈએ કહ્યું : ''રહેવા દો કાંટા વાગશે.'' ત્યારે સ્વામી બોલ્યા : ''આ કાંટા વાગશે તો સોય અથવા નરણીએ કરીને કઢાશે પણ ઓલ્યા બજારના કાંટા બહુ ભૂંડા. એ જો વાગે તો એને કાઢવાનો કોઈ ઉપાય નથી.'' ત્યારે એક હરિભક્તે પૂછયું : ''બજારમાં કાંટા ક્યાંથી હોય ?'' ત્યારે સ્વામીએ હસીને કહ્યું : ''તને એ બજારના કાંટાની ખબર ન પડે. એ બજારમાં તો રૂપનો કાંટો આંખમાં, ગાનતાનનો કાંટો કાનમાં, પાપી જીવના સ્પર્શનો કાંટો ત્વચામાં, પાપી જીવની ગંધનો કાંટો નાકમાં, સંકલ્પ-વિકલ્પનો કાંટો મનમાં, નાના પ્રકારના ટીખળ પેસી ગયાં હોય તેના ચિંતવનના કાંટા ચિત્તમાં એમ અને પ્રકારના કાંટા છે.''

ભાવાર્થ:- નિયમમાં રહીને સત્પુરુષનો સંગ કરે તેને કાંટા વાગે નહિ.

પ્ર.૧૪ આપેલા વિકલ્પોમાંથી ફક્ત સાચા વિકલ્પોની આગળ આપેલ ચોરસ ખાનામાં ખરાની (✓) નિશાની કરો. (કુલ ગુણ : ૮)

> ☞ **નોંધ : એક કે એકથી વધારે વિકલ્પ સાચા હોઈ શકે. તમામ સાચા વિકલ્પ આગળ ખરાની નિશાની કરી હશે તો જ પૂર્ણ ગુણ મળશે, અન્યથા એક પણ ગુણ નહીં મળે.**

૧. શ્રીજીમહારાજે સાકરબાને કહેલો મૂળજી ભક્તનો મહિમા (૪/૧૧) જ. ૩, ૪

૨. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી કયા કયા સદ્‌ગુરુના મંડળમાં રહ્યા હતા ? (૧૨/૨૭) જ. ૧, ૩, ૪

૩. ગુણાતીતાનંદ સ્વામીની આજ્ઞા ન પાળવાથી કોને દુઃખ આવ્યું ? (૩૫/૬૦, ૪૧/૬૬) **જ. ૧, ૨**

૪. ગુણાતીતાનંદ સ્વામી જૂનાગઢ મંદિરમાં કઈ કઈ ક્રિયાઓ કરતા ? (૩૯/૬૫) જ. ૧, ૩, ૪

❑ ❑ ❑